

EMPERYALİZMİ VE FAŞİZMİ YENECEK GÜÇLER SINIFSAĞDIR

18-19 Şubat 1978'de yapılan 6. İl Temsilcileri Toplantısı'nı açış konuşmasının Çark Başak'ta yayınlanan geniş özeti.

Dış Dünya

İçinde yaşadığımız tarihsel dönemin belirleyici etkeni olan, kapitalist dünya sistemi ile sosyalist dünya sistemi arasındaki mücadelenin sıcak noktası Afrika kıtasında yer almakta devam ediyor. Mısır ile -dolayısıyla Arap âlemi ile- İsrail arasındaki ilişkilerin ısısı yükselmiş, Etiyopya ve Somali arasında ise gerçekten sıcak savaş patlak vermiştir. Savaşın görünürdeki sebebi sömürge döneminden miras kalan bir toprak anlaşmazlığıdır. Ama gerçek sebep Batılıların Sovyetler Birliği'ni Kızıl Deniz ve Basra Körfezi bölgesinden dışlamak istemeleridir. Somali, Sovyetler Birliği ile iyi ilişkiler içindeydi; Somali'de Sovyet uzmanları ve teknisyenleri vardı ve Sovyetler bir takım askeri kolaylıklardan faydalanıyorlardı. Somali'nin adı geçen bölgede stratejik bir konumu olduğundan bu ülkedeki Sovyetler'in varlığı bölgeyi kendi hâkimiyetleri altında tutmak isteyen emperyalistleri ve Basra Körfezi'nin gerici rejimlerini rahatsız ediyordu. Başta ABD olmak üzere Batılıların kışkırtmaları ve yardım vaatleriyle Somali, eskiden beri üzerinde hak iddia ettiği, Etiyopya sınırları içindeki Ogaden bölgesini ele geçirmek için harekete geçti ve Etiyopya ile de iyi ilişkiler geliştirmiş olan Sovyetler Birliği'nin uzman ve teknisyenlerini ülkeden çıkararak sağlanan kolaylıklara son verdi.

Sovyetler Birliği ve Küba, Etiyopya'ya askerî, teknik, tıbbî yardımda bulunuyorlar, ama orada dövüşmek üzere askerî birlikler göndermiş değiller. Etiyopya'da henüz tam oturmuş ve güçlü olmamakla beraber devrimci bir yönetim var ve Etiyopya - Ogaden bölgesinde harekete geçmiş ve ilerler durumda. Şimdi Somali ve kışkırtıcısı Batılılar, Etiyopya'nın Ogaden bölgesini kurtarmakla kalmayıp sınırı geçerek Somali topraklarına girmesinden kaygılanıyorlar. Etiyopya ise Somali topraklarında gözü olmadığını yineliyor ve Somali'ye barış görüşmeleri çağırısında bulunuyor.

Arap-İsrail İlişkileri

Sıcak savaşa dönmemiş olmakla beraber Arap-İsrail ilişkilerinin ısınması bölge -ve dünya- barışı açısından Etiyopya-Somali çatışmasından daha tehlikeli bir konudur. Denilebilir ki, Arap-İsrail ilişkilerinin ısınması, Mısır-İsrail arası karşılıklı çekişmeler, suçlamalar, Mısır dışında bir Arap Red Cephesi'nin oluşması barışı arama ve bulma uğraşlarının geçici çalkantı ve çırpıntılarıdır. "Ne biçim bir barış uğruna" sorusunu sorduğumuzda böyle bir değerlendirmenin doğru olmayacağı açığa çıkar. Sedat ile Begin'in öngördükleri "barış", eğer gerçekleşirse, Orta-Doğu'ya gerçek barışı, durulmayı getirmez. Çünkü bu "barış" Filistin halkının sırtından İsrail'in ve ardındaki Amerika'nın istek ve çıkarlarına uygun olacaktır.

Sedat'ın Kasım ayında İsrail'e gitmesiyle başlayan gelişmeler Mısır'a ve dolayısıyla Arap dünyasına ve İsrail'e ilişkin olarak bilinen veya tahmin edilen bir kısım temel olguları kuşkuya yer bırakmayacak bir açıklıkla ortaya çıkarmıştır.

Sedat ve Mısır yönetimi İsrail ile çekişmekten, savaşmaktan bıkmış ve yılmışlardır. Hiçbir zaman birinci planda tutmadıkları Arap Birliği ve dayanışması ülkü ve ilkesi'nden büsbütün uzaklaşmışlar, kendi başlarının çaresine bakmaya yönelmişlerdir. Mısır burjuvazisinin ve işbirlikçisi olduğu emperyalizmin istek ve çıkarlarıyla uzlaşma anlamında "Mısır Milliyetçiliği", Nasır zamanının daha ilerici içerikli Arap milliyetçiliğinden artık ağır basmaktadır. Filistin davasına gelince, ne Mısır, ne de diğer Arap ülkeleri bu davayı can ve gönülden savunmamışlardır. İlerici, devrimci bir Filistin devleti tüm Arap ülkeleri yönetimlerinin korkulu rüyası olmuştur. Onlar Filistin sorununu, bir, İsrail ile pazarlıkta bir koz olarak kullanmak; iki, başlarına dert açan Filistinli göçmenler sorununa çözüm aramak için gündemlerine almışlardır. Nasır'dan sonra Sedat yönetiminin içeride burjuvazi lehine, dış politikada ABD ve Batılılardan yana yaptığı seçenek ve gittikçe ağırlaşan ekonomik/sosyal sorunlara çözüm bulamayışı bu eğilimi güçlendirdi. Bu baskıların altında, Sedat birden dramatik Kasım çıkışı yaptı.

Sedat bu çıkışıyla ardındaki köprüleri yaktı ve İsrail'e, karşılıksız, tek taraflı olarak armağanlar sundu. İsrail'in oldum olası yakındığı ve istediği kendisinin devlet olarak tanınmasıydı. Gerçekten de Arap ülkeleri ve özellikle Filistin Kurtuluş Hareketi, İsrail'in devlet olarak varlığını kabul etmiyorlar, ortadan kalkmasını öngörüyorlardı. Şimdi Sedat, İsrail'e gidip parlamentosunda konuşmakla, Begin ile pazarlığa oturmakla İsrail'i fiilen tanımış oluyordu, bu çok önemli ve İsrail için çok değerli ödün karşılığında hiç bir şey elde etmeden. Bu ziyaretiyle, statüsü ihtilafı olan, iki bölümden oluştuğu Birleşmiş Milletler kararıyla da doğrulanan Kudüs'ün tek bir bütün olarak İsrail'in başkenti olduğunu da yine fiilen onaylamış oluyordu. Bu ödünün karşılığında da bir şey elde etmeden. Filistin davasını ise Sedat düpedüz sattı diyebiliriz, İsrail ile iki anlaşmazlık noktasından biri olarak Filistinlilerin bir "ana yurda" kavuşmasını, kendi kaderlerini tayin etme hakkını ileri sürüyorsa da Sedat, söz konusu olan bağımsız ve egemen bir Filistin devleti değildir. Kasım'da İsrail'i ziyaretinin hemen ertesinde, FKÖ'nün bu ziyarete şiddetle karşı çıkması üzerine Sedat, hemen "FKÖ uzlaşmaz tutumuyla Filistin halkının temsilcisi olmaktan çıkmıştı" yargısını verdi. Ve şimdi Sedat açıkça, Ürdün'e bağlı özerk bir Filistin'den söz ediyor.

Dört Arap ülkesiyle FKÖ'nün oluşturduğu Arap Red Cephesi'nden etkin bir sonuç alınması kuşkuludur. Sedat onları ciddiye almamıştır, ilk Trablus toplantısında Mısır ile ilişkileri dondurmak kararı aldıklarında; Sedat hemen onların hepsiyle ilişkileri dondurmak değil, tümüyle kesmek kararını ilan etmiştir. Irak da bu girişimden bir sonuç alınmayacağı gerekçesiyle zirveden çekilmiştir ve ikinci toplantıya katılmamıştır. Arap ülkelerinin çoğunluğu, özellikle Ürdün ve Suriye'nin görüş ve tutumu aşağı yukarı Mısır'ınki gibidir. İsrail ile çekişme ve savaştan bıkmış ve yılmışlardır, sorunun çözüme varmasını istemektedirler, FKÖ'nden ve olası bir Filistin devletinden kuşkuludurlar, bu konuda gönülsüzdürler. Sedat'a kızgınlıkları tek başına işe girişmesi ve eldeki önemli kozları yekten İsrail'e vermesidir.

Olaylar Mısır ve genellikle Araplar kanadında bu açıklıkları getirirken İsrail kanadında da durum sert bir açıklığa kavuşmuştur. Şimdiye kadar İsrail, yukarıda belirttiğimiz gibi devlet olarak varlığının Araplarca tanınmamasından yakınmış durmuştu. Oysa şimdi kesinlikle ortaya çıkıyor ki İsrail, genişlemiş ve daha da genişleyecek olan bir İsrail devletinin varlığının tanınmasını istiyor. 1967 sınırlarına dönmeyeceğini kesin söylüyor. Batı Şeria, Gazze ve Sina'daki İsrail yerleşme merkezlerini kaldırmayacağını, tersine yeni yerleşme merkezleri kurmaya devam edeceğini de söylüyor, ilk iki bölgede Filistinlilere özerk yönetim hakkı, Sina'da da Mısır'ın egemenliğini tanıyacaktı, yerleşmiş merkezlerinin korunması ve savunması İsrail'e ait olmak şartıyla. Anlaşıyor ki, İsrail, sıcak savaş yoluyla değil, barış şartları altında istilâ ve işgal yoluyla genişlemeyi öngörüyor ve bu politikayı çoktan uygulamaya başlamış durumdadır.

Kanımızca kozlar İsrail'in elindedir. Askerî üstünlük kadar teknik, bilimsel, ekonomik gelişme düzeyi üstünlüğü de ondadır. "Şimdi beliren barış olanağı gerçekleşmezse savaş olur" deniliyor. Oysa savaş olasılığı zayıftır. Mısır'ın savaşacak hali yok. En önemli ödünleri zaten İsrail'e vermiştir. Çok sert pazarlıklar görünümü altında ergeç, şöyle veya böyle bir anlaşmaya varacaktır. Görüşmeler uzayıp kimi adımlar atıldıkça zamanla diğer Arap ülkeleri de, başta Ürdün olmak üzere, birer ikişer müzakere masasına geleceklerdir. Filistin halkı ve FKÖ nereye kadar ne ölçüde direnecektir, veya direnebilecektir? Bu da cevabı kesin olmayan bir sorudur. 1970'de Ürdün'deki Kanlı Eylül harekâtından ve iki yıldan az önce Lübnan'daki iç savaştan sonra FKÖ gücünden çok şey yitirmiş ve elinde üslenip mücadeleyi örgütleyebileceği toprak kalmamıştır, İsrail yönetimindeki bölgelerde Filistinli halk arasında direniş hareketleri vardır, fakat henüz ulusal kurtuluş savaşına dönüşüp dönüşmeyeceği belli değildir.

Son bir soru kalıyor; İsrail ile Mısır ve diğer Arap ülkeleri arasındaki görüşmeler bu düzeyde kesin sonuca vardırılacak, sorunlar çözümlenecek midir, yoksa bu görüşmeler nihai kararların alınacağı bir Cenevre Konferansı'na hazırlık mıdır? Ancak bu ikinci şıkta Filistinliler için bir umut vardır. İlk görüşmeler Cenevre Konferansı'nda yapıldığına ve bu Konferansa, Sovyetler Birliği taraf olduğuna göre bu ülke Cenevre Konferansı'nın yeniden toplanmasında her halde ısrar edecektir. Sosyalist dünyanın ve dünya işçi sınıfı hareketinin Filistin halkının ve kurtuluş örgütünün yanında yer aldığı ve yer almaya devam edeceği kuşkusuzdur.

İç Durum

Orta-Doğu'daki belirttiğimiz durum ve gelişmeler Türkiye'yi yakından ilgilendirdiği halde, Türkiye o denli bunalımlı, istikrarsız bir durumdadır ki, bütün dikkatler Türkiye'nin kendi iç ve dış politikası üzerinde toplanmıştır. Son ayların en önemli iç olayı ise kuşkusuz hükümetin değişmesidir.

CHP Büyük Sermayeye Güvence Vermek Gayreti İçindedir

Cumhuriyet Halk Partisi nihayet iktidara gelebildi. Geldikten sonra gerçekten iktidar olabilecek mi, onu hep birlikte göreceğiz. Şimdiki halde şuna işaret edelim ki CHP, kendisi açısından, en elverişli bir biçimde iktidara geldi. Tek başına hükü-

met kuramayışı bir sakınca değil, tersine, CHP için yararlıdır, çünkü kendi programından, kitlelere yaptığı vaatlerden, onlarda yarattığı beklentilerden tüm geri düşmelerin mazeretidir ve mazeret olacaktır bu hükümet biçimi. Geri düşme ise kaçınılmazdır. Birincisi, genelinde, sosyal demokrasinin ikili, çelişkili niteliği gereği kaçınılmazdır. İkincisi, Türkiye somutunda, CHP kendisini kabul ettirebilmek, iktidar olabilmek ve iktidarda kalabilmek için iç ve dış büyük sermayeye ve ordu yüksek kademe çevrelerine güvence vermek gayreti içindedir ve bu nedenle de, uzun süreden beri Partimizin tekrar tekrar belirtmiş olduğu üzere, hep sağa kaymakta, kendisini destekleyen kitleleri göz ardı etmektedir.

Koalisyon halinde iktidara gelmek gerilemelerin ve sağa kaymaların mazereti olarak işe yaramanın yanı sıra, söz konusu güvenceyi sağlamada da yararlı olmuştur. Bu açıdan önemli olan onbir bağımsızın değil, CGP ile DP'nin hükümete katılımıdır. Bağımsızlar tek tek onbir kişidirler; CGP ile DP ise siyasal örgütlerdir, sınırlı ve erimekte de olsa az çok bir kitle tabanları vardır ve bu kimlikleriyle açık ve kesin olarak sağıcıdır. CGP'nin genel başkanı, ayrıca, asker sivil yüksek kademe bürokrasinin Atatürkçü olma iddiasındaki kesimin gönüllü temsilcisi veya sözcüsü durumundadır.

İktidar düğümünün kendilerince çözümünü CHP-AP koalisyonunda görmüş ve onu istemiş olanlar giderek bugünkü hükümet formülünü yeğ tutabilirler. Yeni hükümet, bağımlı ve geri kapitalist sistemin kendi mantığı içinde, belli bir ölçüde başarılı olursa bu yeğleme güçlenir, özellikle büyük sermaye için. CHP ile AP'nin bir koalisyon içinde törpülenip az çok bütünleşmesi yerine, değişen koşullara göre münavebeli kullanılabilir, birbirinden farklı etikette ve renkte iki parti olarak el altında bulunmaları büyük burjuvazi için daha elverişli olabilir. Hele bir yandan CHP'nin başını çektiği hükümet dış ilişkiler ve ekonomi sorunlarına büyük burjuvazi açısından belli çözümler getirir ama beklentilerine cevap veremediği kitleler gözünde yıpranırsa, öte yandan da AP derlenip toparlanır, dağınık sağ oyları kendi çatısı altında toplarsa (MHP kendi özgün işlevini görmek üzere varlığını sürdürür), o zaman büyük burjuvazinin keyfi daha da yerine gelmiş olur. Bu arada, Demirel AP'nin başında kalır mı kalmaz mı sorusu kanımca önemli değildir.

CHP Haziran ve Aralık seçim kampanyalarını “Ya cinayetler, ya ben”, “Ya faşizm, ya ben” teması üzerine oturtmuştu. Şimdi iktidara geldikten sonra da can güvenliğini ilk ivedi sorun olarak işliyor. Ne var ki, hükümetin fiili tutumu söylediklerine pek uymuyor. Gerçi birkaç haftada terörist hareketlerin kesin olarak arkası alınması beklenemez, ama, bu yolda birbiri ardına kararlı girişimler yapıldığı da görülüyor. Kararlı girişimler dış politika alanında. Can güvenliğini, iç barışı sağlamanın edebiyatı sürdürüledursun, dış politika alanında ABD Dışişleri Bakanı Cyrus Vance Türkiye'ye davet ediyor ve Kıbrıs konusunda ilk kez açık taahhütler doğrultusunda adımlar atılıyor, toprak ve federal anayasa konularında somut öneriler getirileceğine söz veriliyor. Ve bunlar güvenoyu alır almaz yapılıyor. Ardından harita ve anayasa hazırlıklarına girişiliyor, Karamanlis ile Mart sonlarında görüşme üzerinde anlaşmaya varılıyor ve İsveç Dışişleri Bakanı Türkiye'ye davet ediyor.

Dış politika alanında neden bu ivedi girişimler Türkiye'nin dışa bağımlılığından ötürü. Türkiye'nin iç sorunlarının çözümü de dış sorunlarının çözümünden geçtiği

için. Bağlantının halkalarını şöyle sıralayabiliriz:

Dış Politik İlişkiler

“Türkiye için kapıya gelmiş dayanmış ivedi sorun döviz yokluğudur. Dış ticaret ve ödemeler açığına yatırımlar için kaynak ihtiyacı da eklenince dış kredi elde etmek kaçınılmaz, ertelenmez bir zorunluluk olarak ortaya çıkıyor. Türkiye dış ilişkilerinde köklü değişiklik yapmadığı, emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı içinde kaldığı sürece, dış kredi musluklarının açılması Uluslararası Para Fonu’ndan -IMF’den- geçiyor. Çok kullanılan deyimiyle, IMF yeşil ışık yakarsa Amerikan, Avrupa ve Japon bankaları da keselerinin ağzını açabilecekler. IMF’nin ise ABD’nin direktifi altında hareket ettiği biliniyor; gizlisi, saklısı yok. ABD’nin Türkiye’ye ilişkin baş kaygısı da Kıbrıs sorunudur; Türkiye’deki Amerikan üsleri sorunundan çok Kıbrıs sorunu. Yeni feza teknolojisi sonucu üsler eski önemini yitiriyor, “batmayan uçak gemisi” Kıbrıs ise tüm Doğu Akdeniz’i ve Orta Doğu’yu kontrol altında tutabilmek açısından birinci derecede önemli. Bu sorunun NATO çerçevesi içinde, Amerikan çıkarlarına uygun biçimde çözümlenmesini istiyor ABD. Bu nedenle, askerî ambargo gibi, IMF’nin istenilen yeşil ışığı yakmasını da Kıbrıs konusunda Türkiye üzerindeki bir baskı aracı olarak kullanıyor. IMF ile görüşmelerde Kıbrıs konusunun sözü edilmeyebilir; IMF Türkiye’den sadece bir takım parasal ve ekonomik koşulları yerine getirmesini isteyebilir (ve istiyor da açıktan); ama sözünü ettiğimiz, IMF’yi politik baskı aracı olarak kullanmak durumu yine de var, hiç kuşkusuz. Amerika, IMF’yi bir taşla iki kuş vurmak için kullanmaya çalışıyor, hem politik, hem ekonomik.

Bu tablo çerçevesinde, yeni hükümetin neden çarığının tozuyla Vance’i davet edip, Kıbrıs konusunda taahhütlere girdiği anlaşılıyor. Türkiye hükümetleri için -geçmiş MC için de, şimdiki CHP ortaklığı için de- ilk başta gelen acil sorun Kıbrıs değil, döviz dar boğazı ve birbirine bağlı diğer ekonomik dar boğazlar. Ama Amerika ve ortağı Avrupa devletleri için Kıbrıs birinci planda. Acil parasal ve ekonomik sorunlara çözüm bulabilmek için Ecevit, güvenoyu alır almaz Kıbrıs konusunda belirgin adımlar attı.

Vance, bu amaçla çağrıldıysa da, ABD Dışişleri Bakanıyla görüşmeler Kıbrıs ile sınırlı kalmadı. ABD için Kıbrıs önemliydi, Türk hükümeti ve iktidar çevreleri içinse ambargo önde geliyordu -açıkça ilan edilmiş olan askerî ambargo ile resmen ilan edilmemiş dolaylı mali/ekonomik ambargo- ilk elden kesin bilgi edinmiş benzeyen büyük tirajlı bir gazete başyazarının dediklerine göre, Ecevit duruma ilişkin olarak Vance’e ne yalvarmış, ne tehdit etmiş. Yalnızca ilişkilerinin düzelmesi için koşulları sıralamış ve bunların gerçekleştirilmesini istemiş.

Bu isteklerde ilginç ve önemli noktalar şunlar: 1) Askerî ambargonun yanı sıra resmen ilan edilmemiş dolaylı mali-ekonomik ambargonun da kalkması istenmiş. Savunma, ekonomiden soyutlanamayacağı için Türkiye’nin NATO’ya ilişkin yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için Amerika, Türkiye’ye ya doğrudan ya uluslararası kuruluşlar (yani IMF) aracılığı ile yardımcı olmalıymış. 2) İki yıl önce yapılmış olup da halen ABD senatosunun onayını bekleyen askerî ikili anlaşmada Türkiye topraklarının yılda 250 milyon dolar karşılığı ABD’ye kiralanmasına itiraz edilmiyor, bu hükmün ve onunla birlikte üslerin kaldırılmasına gidilmiyor da, dolar

değer kaybettiği gerekçesiyle 250 milyon doların yetersiz olduğu ileri sürülüp kira bedelinin artırılması talep olunuyor. Onurlu, kişiliği olan bir dış politika izlemek iddiasındaki CHP ve onun hükümeti için bu iddiasıyla bağdaşmaz bir taleptir bu. 3) Türkiye'nin kolektif savunmaya, yani NATO ittifakına ve örgütüne, "Sovyetler Birliği'ni tehdit edici biçimde" katılamayacağı belirtiliyor ve "Türkiye'den beklenen görev kışkırtıcılığa dönüştürülmemelidir" deniyor.

Türkiye'nin girişinde, NATO'da bulunuşunda Sovyetler Birliği'ne karşı bir kışkırtıcılık unsuru var olduğu, çok geç de olsa kabul edilmiş olunuyor. Ne var ki, bu söylenenlerin uygulamada geçerliliği ne? Amerika ve NATO sıra sıra dinleme tesisleri kurup Sovyetler Birliği'ni gece gündüz gözaltında tutacaklar, askerî üslerde termo-nükleer bombalarla yüklü uçaklar her an havalanmaya hazır bekleyecek ve bu durum Sovyetler Birliği'ne karşı kışkırtıcı olmayacak! Bu koşullarda iki ülke arasında iyi komşuluk, dostluk ilişkileri güvenlik içinde gelişecek! Bu ne dereceye kadar mümkündür? Dinleme tesisleri, askeri üsler kaldıkça, Türkiye silahlı kuvvetlerini NATO emrine verdikçe Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkilerde kuşku, güvensizlik unsuru doğal sonuç olarak kalacaktır. Kuşku ve güvensizlik zemininde ise sağlam ilişkiler kurulamaz.

Türkiye İşçi Partisi, baştan beri bu konuda ulusal çıkarlar ve uluslararası ilişkiler açısından en tutarlı, en gerçekçi bir tutum benimsemiştir. Türkiye, NATO ve CENTO'dan çıkmalıdır. Kolektif güvenliği, tek taraflı askeri paktlara girmekte değil, toplumsal sistem farkı gözetmeksizin toplanacak genel silahsızlanma, barış, güvenlik, işbirliği toplantılarında ve örgütlenmelerinde aramalıdır, yumuşamaya ilişkin olarak Avrupa güvenlik ve işbirliği konferansında olduğu gibi, ABD ile ikili anlaşmalar ve tüm yabancı üs ve tesisler kaldırılmalıdır. Türkiye, başta Sovyetler Birliği olmak üzere komşu devletlerle saldırmazlık ve dostluk anlaşmaları yapmalıdır.

Kıbrıs Sorunu

Yeni hükümetin kurulmasıyla birlikte Kıbrıs konusunda yeni girişimler yapıldığını ve bu konunun ön plana çıktığını belirttik. Hükümetin toprak ve federatif devletin anayasası konularında somut öneriler getirmeyi kabul etmesi ileri bir adım, yalnız bu öneriler ne nitelikte olacak, o henüz kuşku. Öteden beri merkezî federatif devletin yetkilerini çok sınırlı, zayıf tutmak eğilimi görülüyor ve sonucun giderek fiili taksime varacağı kuşkusunu beliriyor. Oysa Ada'nın bölge ve dünya barışı açısından bir anlaşmazlıklar, sürtüşme ve çekişmeler unsuru olmaması, tersine, barışa ve tüm bölgenin güvenliğine hizmet edebilmesi için devlet olarak toprak bütünlüğünü, bağımsızlığını ve egemenliğini koruması ve sürdürmesi şarttır. Bu bütünlüğün ve egemenliğin korunup sürdürülebilmesi ise belirli nesnel şartların oluşturulmasına bağlıdır. Bunlardan biri federatif devletin söz konusu bütünlüğü fiilen gerçekleştirecek ölçüde yetkilerle donatılmasıdır. Diğer bir şart da Kıbrıs ekonomisinin uyumlu bir bütünlüğe sahip kılınmasıdır; çünkü ekonomik bütünlük olmadan siyasal bütünlük olamaz. Türk ve Rum topluluklarının ekonomik kalkınma sorunları uyumlu bir bütünleşme çerçevesi içinde ele alınıp çözüm yolları aranmalıdır.

Ada'nın statüsünün saptanması sorunu elbette ilk elden oradaki iki topluluğu il-

gilendirir ve onlar söz ve karar sahibi olmalıdırlar. Ama bu olgunun tesbiti, sorunun yalnızca bu ikili çerçevenin sınırları içinde ele alınması anlamına gelmez; ve Kıbrıs sorununun uluslararası önemini ve uzantılarını asla gözden kaçırmamalıdır.

Bu uluslararası uzantılar, Ada'daki topluluklarla etnik bağlantılarından ötürü, Türkiye ile Yunanistan'ın ve üsleri var diye İngiltere'nin taraf sayılmaları değildir. Kıbrıs'ın stratejik önemi büyüktür, "batmaz uçak gemisi" diye söz edilir Ada'dan. Kıbrıs'da üslenen yabancı kuvvet, Türkiye dahil tüm Doğu Akdeniz'i askerî yönden kontrol ve tehdit altına alabilir. Bu bölge, dünya ulaşım yolları üzerinde bulunduğu için Kıbrıs'dan bölgenin kontrolü aynı zamanda bu ulaşım yollarının kontrolü demektir.

Bu koşullar altında, Kıbrıs devletinin toprak bütünlüğü, bağımsızlığı, egemenliği, tarafsızlığı ve üs ve askerden arınmışlığı geniş kapsamlı uluslararası garanti altına alınmalıdır. Ancak o zaman Kıbrıs sorunu hem Ada'daki Türk ve Rum topluluklarının güvenli ve barış içinde yaşayabilmeleri açısından, hem Türkiye dahil tüm bölgenin barış ve güvenliği açısından ve nihayet dünya dengeleri ve güvenliği açısından en uygun ve geçerli bir çözüm biçimine kavuşturulmuş olur. Ada'da Türk ve Yunan askerî güçlerinin bulundurulması, Kıbrıs Türk ve Rum topluluklarının güvenliğini ve huzurunu sağlamaz, tersine, ikisi arasında çıkacak anlaşmazlık ve sorunların o ikili düzeyde normal yollardan çözülmesi yerine, her an anlaşmazlıkları büyütme ve müdahale olanak ve olasılığı yaratır.

Kıbrıs, tüm yabancı üs ve askerlerden arınmış olmanın yanı sıra devlet olarak kendisi de askersizleştirilmiş (demilitarize) olmalıdır, iç güvenlik için gerekli polis ve bir ölçüde jandarma ötesinde ordusu, silahlı kuvvetleri bulunmamalıdır. Sözünü ettiğimiz nitelikte bir uluslararası garanti altında Kıbrıs'ın bu kuvvetlere ihtiyacı olmaz.

Böyle bir statüye kavuşturulmuş bir Kıbrıs devletinde iki topluluğun barış ve güvenlik içinde bir arada yaşayabilmeleri kolaylaşacaktır; çünkü en önemli anlaşmazlık ve sürtüşmelerin kaynağı olabilecek dış politika ve onun uzantısı olan ulusal savunma politikası konulan sorun olmaktan çıkacaktır.

Kıbrıs Anayasası hazırlanırken en dikkat gerekecek bir nokta da devletin demokratik niteliğinin somut, ayrıntılı, sağlam hükümlere bağlanmasıdır. Federal Anayasa federe devletlerin kendi anayasalarının da aynı niteliklere sahip olmasını hükme bağlamalıdır. Kıbrıs'da iki topluluğun bir arada barış ve güvenlik içinde yaşayabilmelerinin dış koşulu yukarıda belirttiğimiz nitelikte bir uluslararası statü ise, iç koşulu da her iki toplumun iç yönetiminin ve federatif devletin sağlam demokratik bir temele oturtulmasıdır. Ve bu demokratik düzen, "klasik demokratik hak ve özgürlükler" denilen hak ve özgürlüklerin ötesinde, halk kitlelerinin söz konusu yerel ve federatif yönetimlere gerçekten etkin bir biçimde katılabilmelerini ve onlar üzerinde denetimlerini kapsamalıdır. Hangi ulustan olursa olsun tüm halklar özlendirinde barışçıdır, kardeştir. Ulusal düzeydeki sürtüşme ve kavgaların altında tarafların egemen sınıflarının kendi sınıf çıkarları doğrultusunda sürtüşme ve kavgaları ve bunların kitlelere aktarılışı vardır. Kıbrıs'da barış ve güvenliğin iç güvencesi, Türk ve Rum işçi-emekçi kitlelerdedir.

IMF ile Görüşmeler

Dış politika alanında Kıbrıs ve dolayısıyla ambargo konusunda ivedi girişimlerde bulunan CHP hükümeti, Uluslararası Para Fonu -IMF- ile ilişkilerinde daha ağır-
dan alacağa benziyor. Maliye Bakanı Müezzinoğlu'nun dediğine göre "... daha önceki hükümetin yaptığı görüşmeleri ille de sürdürmek niyetinde değillermiş, eski ve yeni hükümetin belli koşullara bakışı" farklıymış ve bu farkı Para Fonu'yla görüşme noktasına geldikleri zaman ortaya koyacaklarmış.

O noktaya, yani Uluslararası Para Fonu ile görüşme noktasına gelebilmek için de önce ekonomiye çeki düzen verilmeliymiş. Para Fonu ile "... Türkiye'nin ekonomisine Türk hükümetinin yön vermesi" çizgisinde buluşabilirmiş. Ekonomiye çeki düzen verme hükümetin göreviymiş.

Maliye Bakanı Müezzinoğlu'nun bu son sözlerini onaylamamak mümkün değil. Elbette Türkiye ekonomisine yabancı kuruluşlar değil, Türkiye Cumhuriyeti hükümetleri yön vermelidirler. Ne var ki, Müezzinoğlu'nun ekonomiye çeki düzen verme konusunda ileri sürdüğü önerilere bakınca bunların Uluslararası Para Fonu'nun istekleri çerçevesinin dışına çıkmadığı görülür. Ekonomiye çeki düzen verme konusunda ileri sürülenler şunlardır: Önce bütçeyi çıkarmak ve onunla birlikte yeni bir para ve kredi politikası uygulamak (bu arada faiz hadlerini yükseltmek); hayalci ve gösterişçi yatırımlardan gerçekçi yatırımlar politikasına geçmek; yeni bir harcama politikası uygulayıp cari masraflarda ve yatırım harcamalarında savurganlığı -israfi-önlemek; yeni bir dış ticaret ve ödemeler politikası ile ihracatı özendirerek, ihracat fonlarını büyülterek, işçi dövizlerini de faiz haddini yükselterek artırmak.

Kemerleri Sıkma Politikası

Savurganlığı -israf- önlemek etiketi altında genel olarak tüketimi kısmak, tasarrufları artırmak öngörülüyor. Kemerleri sıkma politikasının bir belirtisi de memur maaşları katsayısının ve tarımsal taban fiyatlarının düşük tutulmasıdır. 1977'de enflasyonun yer yer %40, hattâ belki %50 düzeyine ulaşmış olması karşısında maaş katsayısının 14'de bırakılması ve, örneğin, tütün baş fiyatının geçen yıldan bu yıla 7 lira eklenerek 50 liradan 57 liraya çıkarılışı aslında gerçek maaşların ve tütün ekicisinin gerçek gelirinin düşürülmesidir (kaldı ki alımlarda ortalama fiyat 57 TL.'nin çok altında seyretmektedir). Bütçe de bir daralma bütçesidir. Yine yüksek enflasyon olgusu karşısında 260 milyara bağlanan bütçe, geçen yıla göre bir küçülmeyi ifade eder. Bu daralma elbette devlet yatırımlarına da yansiyacaktır. Esasen basında 1978 programında kalkınma hızının %5,5 olarak saptanacağı haberleri çıkmaktadır.

Maliye Bakanı, Türk parasının devalüasyonunu bile hepten reddetmiyor. Bu durumda kalınabileceğini söylüyor; yalnız, devalüasyonu "tek başına bir çözüm" ve "en güncel, en ivedi konu" olarak görmüyor. Ne var ki, devalüasyon zaten tek başına öne sürülmüyor ve "en güncel" ve "en ivedi" olmadan da sadece güncel ve ivedi olunabilir. Konunun ne denli "güncel" ve "ivedi" olduğu, Türk parasının değerine ilişkin önlemlerin 1 Mart'ta açıklanacağı haberlerinden bellidir.

Uluslararası Para Fonu'nun yakacağı yeşil ışığın önemli olmakla beraber herşeyin bundan ibaret olmadığını söyleyen Maliye Bakanı, "Dış ilişkilerimiz çerçevesinde sağlayacağımız olanaklar vardır" diyor. Ama ayrıntılara girdiğinde, bakıyorsunuz,

bu başka olanaklar Orta Doğu'daki petrol üreten Arap ülkeleriyle doğrudan ilişki kurarak o devletlerin dış yatırımlara ayırdıkları fonlardan bir bölümünü Türkiye'ye çekmektir. Maliye Bakanı bu alana "yeni bir yaklaşımla girmekten", "ikili ilişkiler", "üçlü düzenlemeler" ve "nihayet uluslararası ilişkiler" çerçevesinde "yeni olanaklardan" söz ettiğine göre, olası yeni kaynaklar olarak önümüze çıka çıka Ecevit'in meşhur "halka" teorisi veya politikası çıkıyor.

Bu politikanın uygulanması yönünde ilk adım da atılmıştır. Kısa süre önce Avrupa sosyal demokratlarını Ecevit hükümetini desteklemeye çağırılmış olan Norveç Dışişleri Bakanı Türkiye'ye davet edilmiş ve kısa ziyaretin sonucunda bir teknik ve ekonomik işbirliği çerçeve anlaşması imzalanmış, somut sanayi projeleri üzerinde çalışılacağı ve Norveç'in Türkiye'nin kendisine olan borcunu sileceği açıklanmıştır. Bizce bu olay, Avrupa teknolojisinin Arap petrol dolarlarıyla Türkiye'de ortak yatırımlarda bütünleşmesi politikasının bir başlangıcı değil, daha önce sözünü ettiğim, büyük sermayenin kapitalist dünya çapında olanak bulduğu her yerde sosyal demokrasiyi destekleme ve ön plana çıkarma politikasının Türkiye'de uygulanmaya konmasının bir parçasıdır.

Uluslararası Para Fonu'nun, Türkiye ekonomisini daraltmaya yönelik, sıkı şartlara bağlanmış kredi kaynaklarının karşısına "halka teorisi"nden daha geçerli ağırlıklar konulabilir. Örneğin, Sovyetler Birliği'nin Türkiye'den bir milyar dolar tutarında ihracat kabul edebileceği ve bunun 500 milyon dolarlık bölümünü de döviz olarak ödeyebileceği yolunda önerilerde bulunduğu haberleri çıktı basında. Yine basında yazıldığına göre bugünlerde bir Sovyet heyetinin Ankara'ya gelmesi ve ticaret hacminin genişletilmesi, yeni sanayi projelerinin gerçekleştirilmesi ve bir milyar doları aşkın kredi sağlanması konusunda yeni anlaşmalar yapılması beklenmektedir. Teknik, ekonomik, malî ilişkiler Sovyetler Birliği ile de, diğer sosyalist ülkelerle de şimdiye kadar olduğundan daha da fazla geliştirilebilir. Bunlar devletten devlete kredilerdir, faizi düşük, vadesi uzundur. Bu kredi ve yardımlara bağlı bir takım politik ve ekonomik şartlar, ayrıcalıklar da yoktur. Ayrıca, sosyalist ülkeler geniş bir pazardır. Tıkanmış, gerilemekte olan ihracatımız bu pazara yöneltilebilir. Ama bizim burjuvazi için politik hesaplar, kendi varlığını ve dayandığı geri kapitalizmi koruyabilmek ve sürdürülebilmek için Batı ile bütünleşme çabaları hep ağır basmıştır, eskisi kadar olmasa da hâlâ ağır basmaktadır. Ne var ki, emperyalizme bağımlı geri Türkiye kapitalizminin bu bağımlılık ilişkileri içinde, kapitalist yoldan kalkınıp gelişmiş kapitalist ülkeler düzeyine erişebilmesine, onlarla eşitlik şartları içinde bütünleşebilmesine nesnel olarak imkân yoktur. Türkiye'nin kendi yapısal şartları onu, içte, sosyalizmi hedef alan bir kalkınma yoluna ve dışta, sosyalist ülkelerle ilişkileri geliştirmeye zorluyor ve Türkiye burjuvazisi ve iktidarları bu nesnel zorunluğa dış ilişkilerinde gittikçe artan ölçülerde uymak durumunda kalıyorlar.

İç Ekonomik Politika

Yine yeni hükümetin iç ekonomik politikasına dönersek, Maliye Bakanı enflasyon, hayat pahalılığı konusunda da çok aşağıdan alarak konuşuyor. Enflasyonun durdurulması söz konusu bile değil, buna imkân görülüyor. Hızının düşürülmesi, yani fiyat yükselişlerinin yavaşlaması öngörülüyor sadece. Bu yavaşlama da fazla olama-

yacağa benzer. Üzerinde durulan konu “... enflasyondan zarar gören kesimlerin bu zararlarının azaltılması... onların geçim zorluklarının daha çok artmamasıdır”. Ne oldu, ücretlerin, aylıkların, tarımsal taban fiyatlarının yükselişinin fiyat artışlarından önde gidip işçi ve emekçi kitlelerin feraha kavuşturulması vaatleri? Bu tutum da Para Fonu’nun Türkiye’de ücretlerin, aylıkların, taban fiyatlarının dondurulması veya düşük tutulması isteklerine uygundur.

Bu noktada şunu sorabiliriz: Değindiğimiz çeşitli konularda gerçekten yeni ve sorunlara köklü, kalıcı çözümler getiren bir politika izlenebilir mi? Bir şartla izlenebilir: Türkiye’yi emperyalist kapitalist dünya ilişkileri ağının giderek dışına çıkaracak, demokratikleşme sürecinin ekonomik temellerini oluşturacak ve geliştirecek bir politika izlemek şartıyla. Oysa ne yeni hükümet ne onun büyük kanadı CHP bunu başaracak, hattâ isteyecek nitelikte değildir. Böyle olunca da, yapılan ve yapılmayan her şey bağımlı geri kapitalist sistemin kendi mantığı içinde ve son çözümlemede, iç ve dış büyük sermayenin, tekellerin istek ve baskıları doğrultusunda olacaktır. Uluslararası Para Fonu’nun ve diğer kuruluşların isteklerine ister öznel -sübjektif olarak uyulsun, ister bağımsız hareket etmek niyetiyle nesnel -objektif olarak uyulsun, sonuç farketmez. Sorun temelde bir sistem ve sistem değişikliği sorunudur; kapitalizmden çıkıp sosyalizme doğru yönelme sorunudur. CHP ise sorunu “sanayi toplumu”na dönüşme olarak ortaya koyuyor, programında da, şimdi hükümet yetkililerinin söylediklerinde de. Onlara göre gelişmiş sanayi toplumları sorunlarını çözmüştür, Türkiye de sanayi toplumuna dönüştüğünde çözecektir. Oysa kapitalist sistemin o gelişmiş sanayi toplumları enflasyonla işsizlik ikileminin kısıkaçları arasında ağır bunalım geçiriyor ve yatırım malları sanayii dallarında, temel sanayi olan demir-çelik’de yatırımların düşüşü, teknolojinin yenilenmeyişi, gelişmiş kapitalizmin çürüme ve çöküş çanlarını çalıyor. Sosyalist sistemdeki ülkelerde ise ne bu sorunlar, ne de kapitalizmin yarattığı diğer ekonomik sosyal sorunlar görülüyor. Sanayileşme, evet. Ama sorun sadece sanayi toplumuna dönüşme sorunu değil. Sanayileşme sorunu toplumsal sistem sorunundan, kapitalizm mi, sosyalizm mi seçeneğinden ayrı düşünülemez.

Terör Olaylarıyla Ne Amaçlanıyor?

Yeni hükümetin oluşmasıyla cinayetler, dinamitlenmeler, saldırılar azalmak şöyle dursun, rekor kıracak ölçüde arttı. Bu anlaşılır bir durumdur. Terör olaylarının gençler arasında kendiliğinden, rasgele oluşan çatışmalar olmadığı, açıkça ortaya çıkmayan bir takım sağcı odaklar tarafından düzenlendiği bir kez daha saptanmış oluyor. Ara sıra gazete sayfalarında, bireysel terör yanlısı bazı “solcu” denilen grupçuklara maledilen eylemler yer alıyorsa da saldırı ve cinayetlerin hızlı tırmanışında bunların belirleyici rol oynamadığı açık. Bu tırmandırılıştan maksat, “CHP iktidar olduğunda cinayetler sona erer, iç barış sağlanır” iddialarını boşa çıkartmak, yeni hükümeti, iktidarının gerekçesi olan baş konuda başarısızlığa uğratmak, yıpratmaktır, belki de bu yolda iktidardan çekilmeye zorlamaktır. Bir de bu duruma kontrgerilla tartışmasının eklenmesi, Ecevit’i ve CHP’yi zor duruma iteleyeni ikinci bir etmen olmuştur.

Şiddetin tırmandırılışı ve kontr-gerilla tartışmalarının altında büyük burjuvazi-

nin iç çelişki ve çekişmeleri ve bunun ona bağlı güçlere de yansımaları yatmaktadır. Uzun süreden beri büyük burjuvazide iki kesim veya eğilim olduğuna işaret edegeldik. Biri bastırma, sindirme, yıldırma politikası, diğeri oyalamaca ve saptırmaca politikası. Birinci politikanın aracı geleneksel tutucu partilerden faşist parti ve örgütlere kadar uzanan sağ kanat kuruluşlarıdır; ikinci politikanın aracı, başta sosyal demokrasi olmak üzere, işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareket ve partisi dışındaki boy boy her türlü “sol” akımlardır. Bu sadece Türkiye’de değil, tüm kapitalist dünyada böyle. Hattâ denilebilir ki tüm kapitalist dünyada durum böyle olduğu içindir ki Türkiye’de de aynı tablo görülüyor. Bütün kapitalist dünyada iç ve dış büyük sermaye sınıfları bilimsel sosyalist hareketten ve sosyalizm hedefinden saptırmak için işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin karşısına sosyal demokrasiyi çıkarıyorlar ve geçici de olsa belli ölçüde bir sonuç alıyorlar. Portekiz ve İspanya’da kırk yıllık faşist rejimler yıkılınca sosyal demokrat partiler birden çiçek açtılar ve koalisyon halinde de olsa iktidara geldiler veya politikada etken güç oldular. Fransa’da da sosyalist parti 1970’lerde birden gelişti ve ABD Başkanı Carter, Fransa’yı ziyaretinde sosyalist parti lideriyle görüşmeyi ihmal etmedi. ABD’nin İtalya’da karşılaştığı güçlük, Hıristiyan Demokratlara almaşık olabilecek bir sosyal demokrat parti bulunmayışıdır.

Türkiye’de 1973 genel seçimlerinden bu yana büyük burjuvazi kendisi için CHP’yi ikinci iktidar partisi almaşığı -alternatifi- olarak görmeye başladı. Ve 1978 başında CHP’nin bilinen biçimde iktidara gelişi, büyük kitlelerin bu partiye verdiği destek kadar, büyük burjuvazinin etkin kesiminin yeşil ışık yakmasının da sonucudur. Ama büyük burjuvazi bütünüyle veya kayıtsız şartsız CHP’ye dönük değildir, iki kesim veya eğilim mücadele halindedir. Terörist olayların birden dik bir tırmanış göstermesi burjuvazinin CHP’ye, sosyal demokrasiye karşı olan kanadının gücünü, mücadele kararlılığını gösterir. Büyük burjuvaziden gelen itelemeye, bu sınıfsal etkene ek olarak, terör hareketlerini düzenleyip yürüten ve sonuçlarından yararlanan örtülü güçlerin ve kişilerin de kendi hesapları vardır; elde ettikleri konumlardan geri püskürtülmek, hele hesap verme durumuna düşmek hiç istemezler. Mevzilerini korumanın, kendilerini savunmanın yolunu saldırı ve cinayetlere devamda, yeni yönetime karşı her türlü direniş ve saldırıya başvurmada görürler ve öyle yaparlar.

Şu günlerde böyle bir dönem yaşıyoruz. İşin nereye kadar vardırılacağını kestirmek mümkün değil. Bu süre içinde sosyal demokrasiyi, CHP’yi tutan büyük burjuvazi ve örtülü güçler kesimleri yeni hükümete ne derece yardımcı ve destek olabilecekler? Hükümet gücünü toparlayıp elindeki tüm olanakları seferber ederek kökünü tam kurutmasa bile olayları kontrol altına alabilecek mi, yoksa tersine, hükümeti çekilmeye zorlayacak kadar terörizm azıtacak mı? Uzunca bir süre olsa da birinci olasılık daha geçerli görünüyor. Bu ikisinin dışında üçüncü bir olasılık, terörizmin aşırı boyutlara tırmanmasının ardından cunta hareketinin gelmesi, şimdilik güçlü bir olasılık değil. Ecevit ve hükümet güçlü bir baskı altında ve baskının sonucu olarak da, yapacağı işlerde belli sınırlar içinde ve istenilen çizgi üzerinde tutulmak isteniyor.

Maoizmin Gerici Yüzü...

Dünyada ve bizde büyük sermayenin işçi sınıfının birliğini bozmak ve bilimsel

sosyalist hareketini engellemek ve saptırmak için sosyal demokrasiden gayri boy boy her türlü sol hareketten de faydalandığına işaret ettik. Bunun bir örneği geçtiğimiz haftalarda ülkemizde görüldü. Çeşitli yayınlar ve dernek örgütlenmeleriyle hareketlerini sürdüregelen Maocular, bu defa yasal bir parti olarak ortaya çıktılar. Maocuların bugün belirleyici niteliği anti-sovyetizm ve anti-komünizmdir, Maocular artık “yirminci yüzyıl Marksizm-Leninizmi” olduğunu iddia ettikleri “Mao Ze Tung Düşüncesi”ni, pek ateşli savunucusu oldukları “halk savaşı” tezini arka plana itmişler, Sovyetler Birliği ile dünya sosyalist sistemine düşmanlık ve saldırıyı propaganda, ajitasyon ve örgütlenme faaliyetlerinin birinci maddesi haline getirmişlerdir. Bu uğraşları diğer bütün uğraşlarını gölgede bırakmaktadır. Türkiye İşçi Köylü Partisi'nin kuruluş bildirisi bunu bir kez daha açıkça kanıtlamaktadır.

Çin yönetimi ve Maocular yalnız nesnel -objektif- olarak değil öznel -sübjektif- olarak da emperyalizmin yanında yer almaktadırlar. Kendi deyimleriyle “sosyal emperyalizm”i, emperyalizmden daha büyük bir tehlike olarak görmekteyler. Bu “daha büyük tehlike”ye karşı da ABD'nin ve Batı Avrupa ülkelerinin, NATO ile AET'nin güçlü olmasını istemektedirler. Güney Doğu Asya'dan ABD'nin çekilmemesi, tersine bu bölgede güçlenmesinden yanadırlar. “Daha küçük tehlike” saydıkları emperyalizm hakkında ise ses soluk hemen hemen kesilmiştir. Bizdeki yeni partinin de kuruluş bildirisi baştan sona “sosyal emperyalizm” etiketi altında Sovyetler Birliği'ni kasıp kavururken Türkiye'deki emperyalizme, NATO ve Amerikan üslerine birer cümleyle göstermelik çatmaktadır.

Oysa bugün Türkiye'de bir an önce tasfiyesi, ülkeden kapı dışarı edilmesi gereken, NATO'su, CENTO'su, Ortak Pazar'ı, Enerji Ajansı ile, nükleer başlıklı silahları, üsleri ve dinleme tesisleriyle emperyalizm vardır. Sovyetler Birliği'nin Türkiye'de böyle bir varlığı söz konusu değildir ve Sovyetler Birliği ile ilişkiler eşitlik, ulusal bağımsızlığa ve egemenliğe saygı çerçevesi içinde ve ulusal çıkarlara yararlı biçimde gelişmektedir.

Konuyu dünya çapında aldığımızda da dünya sosyalist sisteminin dünya barışına, yumuşamaya katkısı ortaya çıkar. 1940'larda ABD atom bombasını gerçekleştirip de dünyayı tehdit altına aldığı zaman, karşı-ağırlığı geliştirerek dengeyi Sovyetler Birliği kurdu. Dünya barışı hâlâ bu denge üzerine oturuyor. Atom silahlarını sınırlama ve giderek tümüyle yok etme, genel bir silahsızlanmaya yönelme, gerçek anlamda kolektif güvenlik örgütlenmeleri oluşturma önerileri Sovyetler Birliği'nden ve diğer sosyalist ülkelerden geliyor, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı ve Anlaşması onların önerisi, girişimi ve ısrarlı takipleriyle gerçekleşti. Dünya sosyalist sisteminin varlığı ve gücü, hem emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı içindeki ülkelerin işçi sınıfı hareketleri, hem de ulusal kurtuluş hareketleri için kolaylaştırıcı bir ortam oluşturuyor, emperyalizmin açıktan ve doğrudan müdahalelerini giderek daha da güçleştiriyor, imkânsızlaştırıyor. Kesinlikle denilebilir ki, Çin devriminin 1949'da başarıya ulaşmasında, Sovyetler Birliği'nin bu ülkeye doğrudan yaptığı yardımların yanı sıra, 2. Dünya Savaşı'nın faşizme karşı zaferle bitmesinin ve bu zaferde zamanın biricik sosyalist ülkesi Sovyetler Birliği'nin büyük katkısının belirleyici rolü olmuştur.

DİSK Operasyonunda Yeni Gelişmeler

Politik düzeye bu özetlemeye çalıştığımız manevraları yapan büyük burjuvazi, 11 Aralık yerel seçimlerinden az önce işçi sınıfı üzerinde uzun süreden beri yürüttüğü bir başka operasyonu noktaladı, iki yıla yakın bir süre önce büyük burjuvazi, CHP ve DİSK üst yönetiminin DİSK'i temel ilkelerinden saptırma, sosyal demokratlaştırma uğraşı içinde olduklarını, bu maksatla, hep birlikte sosyalistleri, Türkiye İşçi Partilileri ve onların yönetimindeki sendikaları tasfiyeye giriştiklerini yazmış ve konuyu sırası geldikçe parti yayınlarında işlemiştir. DİSK üyesi Turizm-İş'in, Kimya-İş'in, Sosyal-İş'in başına gelenler ayrıntılarıyla biliniyor, İşçi Partililerin temsilciliklerden atıldıkları, hattâ patronla işbirliği edilip fabrikadaki işlerinden uzaklaştırıldıkları da herkesin bildiği bir "sır". Bu işler tamamlandıktan sonra sıra tasfiyecilerin birbirlerine düşmelerine ve bir bölümünün diğerini DİSK üst yönetiminden ve kadrolu görevlerden uzaklaştırmasına geldi, ilerici sendikal hareketi tekellerinde tutmaya çalışıp bilimsel sosyalizmi kimselere bırakmayanlar, sosyal demokrasiden daha ileri çizgide bulunanları kanalize edip TİP'e yönelmekten alıkoymada ve Türkiye İşçi Partilileri tasfiyede işe yaramıştı; artık bunlar DİSK'den dışlanmalıydı! Bunun ergeç böyle olacağını Partimiz çok önceden işaret etmiş, uyarılmıştı. Yalnız, operasyonun noktalanmasının zamanlamasına bakınca, bu zamanlamanın CHP'den geldiği kamısı uyanır. Bu sosyalizm havarileri CHP'nin solunda olanları bilimsel sosyalist hareketten saptırmada daha işe yarayabilirlerdi; burjuvazinin ve iktidarının onlardan zaten çekindiği yoktu, her yaptıkları biliniyordu, tam kontrol altına alınmışlardı, karışık bir kalabalık oluşturuyorlardı. Burjuvazinin gözü 1970'den önce olduğu gibi şimdi de Türkiye İşçi Partisi üzerindeydi. Onun tutarlı, sebatlı politikasını ve mücadelesini, çetin ceviz niteliğini burjuvazi biliyordu. Ona karşı çıkacak, onu yıpratacak her hareket, her girişim burjuvazinin yararına idi.

Ama CHP'nin değerlendirmesi farklı olmuş olmalı. 11 Aralık seçimleri yakındı. CHP seçimlerden sonra kendisini iktidar yapacak bir hükümet değişikliği bekliyordu. DİSK'de CHP'liler kalabalıktı ve yönetimdeydi. Tam iktidar kapıda görünmüşken CHP, Milliyetçi Cephe'nin durmadan tekrarladığı "aşırı solu himaye etme" suçlamasıyla yine karşılaşmamalıydı, CHP liderinin o meşhur deyimiyle "sırttaki keneleri temizlemeliydi". Öyle de yapıldı.

Bundan sonra ne olacak? Bir şey kesin artık. Türk-İş içindeki sosyal demokrat sendikaların ayrılıp bir 3'üncü konfederasyon kurmalarına gerek kalmadı. DİSK o hale geldi. Şimdi DİSK, sınıf sendikacılığı çizgisini içtenlik ve kararlılıkla izleyen ve o temel çizgide birleşen çeşitli politik görüşteki yönetici, temsilci ve üyeleri (özellikle şimdiye kadar cephe almış olduğu Türkiye İşçi Partilileri) çatısı altında barındıran bir kuruluş mu olacak, yoksa, şamatalı bir sol lafazanlığı arkasında teslimiyetçi, uzlaşmacı bir yol mu tutacak? Bu sorunun cevabı önemli, ikinci şık gerçekleşirse DİSK ilerici sendikal hareketi temsil etme niteliğini tümüyle yitirir, bodur ve kısır kalır. Ve ilerici sendikal hareket ergeç bir yerden filiz verir. Türkiye işçi sınıfı ve partisi ilerici sendikal hareketin tasfiyesine kayıtsız kalamaz. CHP'li DİSK ve DİSK'e bağlı sendikalar yöneticilerinin ellerindeki iktidarı nasıl kullanacaklarını göreceğiz. Türk-İş ile birleşmeye ilişkin olarak ısrarla tekrarlanan haberler bu konuda iyimserliğe pek yer vermiyor.

Sendikalar ve üst kuruluşları ne kadar ilerici olursa olsun demokratik kitle örgütleridir, siyasî parti değildirler, o niteliği taşımazlar. İçlerinde çeşitli görüşte üyeleri ve yöneticileri olduğu gibi belli politik partiler, politik çizgiler etrafında gruplaşmaları da barındırabilirler. Doğaldır. Sendikal örgütün bütünlüğü ve gelişme olanakları açısından önemli olan, çeşitli politik çizgiler arasında, sınıf sendikacılığının temel ilkeleri üzerinde anlaşmayı ve işlerin yürütümünde mümkün olduğunca uyumluluğu sağlayabilmektir; böyle bir çerçeve içinde birarada çalışabilmektir, kimse kimseyi tasfiyeye kalkmadan. Bu durum politik ayrılıkların, tartışmaların, gerektiğinde eleştirilerin sendikal çalışmalarda ortadan kalkması demek değildir. Etkinlik ve üstünlük kazanma yarışması da ortadan kalkacak değildir. İnsan doğru olduğuna inandığı düşünceleri, görüşleri çevresine yaymak, kabul ettirmek, yandaş ve etkinlik kazanmak ister. Ama bunun yolu karşısındakilere çelme atmak, oyunlar düzenlemek, her yöntemi mubah sayıp ayağını kaydırmaya çalışmak değildir. Etkinlik, güç ve yandaş kazanmanın yolu, ilerici sendikacılığın temel ilkeleri ve sendikaların örgütsel bağımsızlığı kuralları çerçevesinde en yetenekli, tutarlı, özverili çalışmayla, dürüstlük ve beceriklilikle insanın kendisini ve temsil ettiği politik çizgiyi çevresine kabul ettirebilmesi, saygınlık ve etkinlik kazanabilmesidir.

Türkiye İşçi Partisi'nin sendikalara ve tüm demokratik kitle örgütlerine yaklaşımı, oralarda çalışma anlayışı budur. Şimdiye kadar sendikalara ve diğer kitle örgütlerine karşı tutumu böyle olmuştur, şimdiden sonra da böyle olacaktır.

Büyük burjuvazinin DİSK üzerindeki operasyonu onu sosyal demokrasiye teslim almakla bitmedi. DİSK'in dinamik, güçlü çekirdeği Maden-İş'in yöneticileri de hizaya getirildi. Grevler ve lokavtlarla ortaya dökülen MESS ile iş anlaşmazlığında Maden-İş geriledi, MESS isteklerini sonunda kabul ettirdi. Grevlerin işçinin zafiriyle bittiği yolunda yapılan şamatalar bu acı gerçeği kapatamaz. En önemli ihtilâf noktalarından biri grup sözleşmesinin reddi, işyeri sözleşmesinde ısrardı. Olmadı, MESS dayattı. Şimdi Kemal Türkler yükseksen derece çark ederek grup sözleşmelerinin iyiliğini şakıyor. Bir diğer istem, 16 Eylül DGM direnişinde işten atılan işçilerin eski işlerine alınmasıydı. O da olmadı, işçiler eski işlerine alınmadığı sürece de "kara liste"nin kalktığına ilişkin demeçlerin bir anlamı yoktu. Ayrıca, kıdem tazminatı da artırılmadı. Ücret zamlarına gelince, işverenlerin baştan vermeyi kabul ettikleri zamlarla grevler sonunda alınan zamlar arasındaki fark önemli bir fark değildi.

Büyük burjuvazinin DİSK ve ona bağlı sendikalar üzerinde yürüttüğü ve başarıya ulaştırmış görüldüğü operasyon, aslında, sadece yönetimleri hizaya getirmede başarılı olmuştur. Bu sonuç olumsuzdur, ama bununla her şey bitmiş değildir. Diri ve sağlam özüyle işçi kitleleri sendikal harekete ve örgüte sahip çıkmasını ve onu doğru rayına oturtmasını bilecektir. Tüm Türkiye İşçi Partilileri bu uğraşta görev başında olacaklardır.

İşçi Sınıfı Hareketini Sosyal Demokrasiye Teslim Etmeyeceğiz!

Türkiye işçi sınıfı hareketini ne sendikal, ne politik alanda sosyal demokrasiye teslim etmeyeceğiz. Sosyal demokrasiyle mücadele gündemimizdedir. Bu mücadelede, içtenlikle demokrasiden yana olan sosyal demokrat kitle ile uzlaşmacı ve teslimiyetçi yöneticileri arasındaki ayrımı gözden kaçırmayacağız. Mücadeleyi yürütürken

sosyal demokrasinin ikili niteliğini, yani bir yandan büyük burjuvaziye güvence verirken öte yandan da kitle desteğini korumak için halk kitleleri yararına bir şeyler yapmak zorunluğunda olduğunu göz önünde tutacağız ve onu sürekli burjuvaziden uzağa, kitlelerden yana çekmeye çalışacağız. Emperyalizme ve faşizme karşı, demokratik bir platform üzerinde iş ve eylem birliği yollarını arayacağız. Milliyetçi Cephe iktidarının gitmesi, CHP hükümetinin oluşmasıyla demokrasiden yana güçlerin birliği sorunu, öneminden hiçbir şey yitirmemiştir. Çünkü emperyalizmi ve faşizmi etkisizleştirecek ve yok edecek güçler sınıfsaldır, işçi ve emekçi kitlelerin ve örgütlerinin olabildiğince en geniş ilkeli birliğidir.

Örgütlü birleşik güç yenilmez!

Çark Başak, Sayı 46, 16 Mart 1978